Visit www.brpaper.com for downloading previous years question papers of
10th and 12th (PSEB and CBSE), IKPTU,MRSSTU, PSBTE, PANJAB UNIVERSITY,
PUNJABI UNIVERSITY, BFUHS, HPTU, HPSBTE , HARYANA DIPLOMA, MDU HARYANA

Roll No. ....

Total No. of Questions : 20]

142/A

[Total No. of Printed Pages : 32

SS

2325

ਸਲਾਨਾ ਪਰੀਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

ACCOUNTANCY-II (Part-I) & ACCOUNTANCY-II (Part-II)

(Commerce Group Only)

(Punjabi, Hindi and English Versions)

Time Allowed : 3 Hours

Maximum Marks : 80

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : (i) ਆਪਣੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ ਵਾਲੇ ਖ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ 142 ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਜ ਕਰੋ।

(ii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਗਿਣ ਕੇ ਦੇਖ ਲਓ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਟਾਈਟਲ ਸਹਿਤ 28 ਪੰਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਠੀਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ।

(iii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਵਿਚ ਖ਼ਾਲੀ ਪੰਨਾ/ਪੰਨੇ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(iv) ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰੀ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਭਾਗ ਹਨ : **ਭਾਗ-ੳ, ਭਾਗ-ਅ** ਅਤੇ **ਭਾਗ-ੲ। ਭਾਗ-ੳ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ** ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ **ਭਾਗ-ਅ** ਅਤੇ **ਭਾਗ-ੲ** ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ **ਇਕ** ਭਾਗ ਨੂੰ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(v) ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਲਾਈਨਾਂ ਜਾਂ ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(vi) ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਸਧਾਰਣ ਕੈਲਕੂਲੇਟਰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਗ-ੳ

(vii) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਵਿਚ **ਇਕ-ਇਕ** ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ।
ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 2 ਤੋਂ 10 ਤੱਕ ਹਰੇਕ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ।
ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 11 ਵਿਚ 5 ਉਪ-ਭਾਗ ਹਨ। 5 ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ 4 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੈ।

ਭਾਗ-ਅ ਅਤੇ ੲ

(viii) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 12 ਵਿਚ **ਇਕ-ਇਕ** ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ।
ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 13 ਤੋਂ 19 ਤਕ ਹਰੇਕ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ।
ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 20 ਵਿਚ 4 ਉਪ-ਭਾਗ ਹਨ। 4 ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ 3 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੈ।

(ix) ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਭਰਮ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਭਾਗ – ੳ

1. ਸਾਰੇ ਭਾਗ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਇਕ ਅੰਕ ਹੈ। 12x1=12
ਬਹੁ-ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

(i) ਸਾਖ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਵਿਧੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਸਧਾਰਣ ਦਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ? 1

(ੳ) ਪੂੰਜੀਕਰਨ ਵਿਧੀ (ਅ) ਸੁਪਰ ਲਾਭ ਵਿਧੀ
(ੲ) ਔਸਤ ਲਾਭ ਵਿਧੀ (ਸ) ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

(ii) ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤੇ ਦੇ ਕਿਸ ਪੱਖ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? 1

(ੳ) ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਪੱਖ (ਅ) ਡੈਬਿਟ ਪੱਖ
(ੲ) ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ (ਸ) ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

BR paper
exams preparatory

(iii) J, K, L, M ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ 9 : 6 : 5 : 5 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਲਾਭ ਹਾਨੀ ਵੰਡਦੇ ਹਨ । 'N' 20% ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ । J, K, L ਅਤੇ M ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ 3 : 4 : 2 : 1 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਆਪ ਵਿਚ ਲਾਭ ਹਾਨੀ ਵੰਡਣਗੇ । ਨਵਾਂ ਲਾਭ ਵੰਡ ਅਨੁਪਾਤ ਹੋਵੇਗਾ : 1

(ੳ) 3 : 4 : 2 : 1 : 5 (ਅ) 9 : 6 : 5 : 5 : 5

(ੲ) 8 : 6 : 4 : 2 : 5 (ਸ) 6 : 8 : 4 : 2 : 5

(iv) X, Y ਅਤੇ Z ਤਿੰਨ ਸਾਂਝੇਦਾਰ 10 : 7 : 5 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਲਾਭ ਵੰਡਦੇ ਹਨ । Z ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ । X ਅਤੇ Y ਨੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਅਨਪਾਤ ਵਿਚ ਵੰਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ । ਲਾਭ ਅਨੁਪਾਤ ਹੋਵੇਗਾ : 1

(ੳ) 1 : 4 (ਅ) 10 : 7

(ੲ) 7 : 10 (ਸ) 4 : 1

ਖ਼ਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ :

(v) ਇਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿਰਾਇਆ ਲਾਭ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ________ ਹੈ । (ਚਾਰਜ/ਨਿਯੋਜਨ) 1

(vi) ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤਾ ________ ਖਾਤਾ ਹੈ । (ਵਾਸਤਵਿਕ/ਨਾਮਾਤਰ) 1

(vii) ਉਹ ਅਨੁਪਾਤ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ________ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । (ਲਾਭ ਅਨੁਪਾਤ/ਤਿਆਗ ਅਨੁਪਾਤ) 1

(viii) ਫਰਮ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋਣ ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ________ ਮੁੱਲਾਂ ਤੇ ਵਸੂਲੀ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । (ਬਹੀ/ਬਾਜ਼ਾਰ) 1

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

(ix) ਮੋਹਨ ਨੇ ਹਰ ਤਿਮਾਹੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ₹ 4,000 ਕਢਵਾਏ । 6% ਦੀ ਸਲਾਨਾ ਦਰ ਨਾਲ ਕਢਵਾਉਣ ਤੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ । 1

(x) ਸਾਖ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ । 1

(xi) ਤਿਆਗ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫਾਰਮੂਲਾ ਕੀ ਹੈ ? 1

(xii) ਵਸੂਲੀ ਖਾਤਾ ਕੀ ਹੈ ? 1

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 10 ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ । **9x2=18**

2. ਇਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਫਰਮ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ? 2

3. P ਅਤੇ Q ਇਕ ਫਰਮ ਵਿਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ । P ₹ 7,500 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਤਨਖ਼ਾਹ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਚਾਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ ਦੇ 10% ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ । Q ਆਪਣਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਚਾਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ ਦੇ 10% ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ । 31 ਮਾਰਚ 2024 ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਹੋਏ ਸਾਲ ਲਈ ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ ₹ 2,20,000 ਸੀ । ਲਾਭ ਦੀ ਵੰਡ ਦਰਸਾਓ । 2

4. ਸੀਤਾ, ਗੀਤਾ ਅਤੇ ਰੀਤਾ 4 : 3 : 2 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਲਾਭ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ। 1 ਅਪ੍ਰੈਲ 2024 ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੀਆਂ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਮਦਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ : 2

	₹
ਸਧਾਰਣ ਰਿਜ਼ਰਵ	1,80,000
ਕਰਮਚਾਰੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਿਜ਼ਰਵ	2,25,000
ਲਾਭ ਅਤੇ ਹਾਨੀ ਖਾਤਾ (Dr.)	4,50,000

ਜ਼ਰੂਰੀ ਰੋਜ਼ਨਾਮਚਾ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕਰੋ।

5. X ਅਤੇ Y ਇਕ ਫਰਮ ਵਿਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ Z ਨੂੰ ਲਾਭ ਵਿਚ 20% ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਲਈ ਇਕ ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਸਧਾਰਣ ਰਿਜ਼ਰਵ, ਸਾਖ, ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੇ ਲਾਭ ਜਾਂ ਹਾਨੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਮਾਯੋਜਨ ਦੇ ਬਾਅਦ, X ਅਤੇ Y ਦੇ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਬਕਾਇਆ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ₹ 2,50,000 ਅਤੇ ₹ 3,50,000 ਸੀ। Z ਨੇ ਅਨੁਪਾਤਕ ਪੂੰਜੀ ਲਿਆਂਦੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਲਾਭ ਵਿਚ 20% ਹਿੱਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। **Z ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ।** 2

6. L, M ਅਤੇ N ਇਕ ਫਰਮ ਵਿਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ ਜੋ ਲਾਭ ਨੂੰ 3 : 2 : 1 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਵੰਡਦੇ ਹਨ। ਫਰਮ ਹਰ ਸਾਲ 31 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਹੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। 12.06.2024 ਨੂੰ M ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। M ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਫਰਮ ਦੀ ਸਾਖ ਦੀ ਕੀਮਤ ₹ 1,80,000 ਸੀ। M ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਲਾਭ ਵਿਚ ਉਸਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗਿਣਿਆਂ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ₹ 3,00,000 ਸੀ। ਫਰਮ ਦੇ ਲਾਭ ਵਿਚ M ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ। **ਸਾਖ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ M ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਰੋਜ਼ਨਾਮਚਾ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਕਰੋ।** 2

7. ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਦੇ ਅੰਤਮ ਚਿੱਠੇ ਵਿਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਣਦਾਰ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਸਨ : 2

ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ	₹	ਸੰਪਤੀਆਂ		₹
		ਵਿਵਿਧ ਦੇਣਦਾਰ	4,00,000	
		Less : ਵਿਵਸਥਾ	15,000	3,85,000

ਫਰਮ ਅੰਤ ਦਾ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਮਾੜੇ ਕਰਜ਼ੇ ₹ 40,000 ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਦੇਣਦਾਰਾਂ ਤੋਂ 5% ਦੀ ਛੋਟ 'ਤੇ ਵਸੂਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। **ਦੇਣਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਰਕਮ ਵਸੂਲੀ ਗਈ ?**

8. ਸਥਿਰ ਪੂੰਜੀ ਖ਼ਾਤਿਆਂ ਅਤੇ ਅਸਥਿਰ ਪੂੰਜੀ ਖ਼ਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੋ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ। 2

9. ਸਾਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਦੋ ਕਾਰਕ ਲਿਖੋ। 2

10. ਫਰਮ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਸਮੇਂ ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਤੇ ਸਰਪਲੱਸ ਕਿਉਂ ਵੰਡੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ? 2

11. ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਚਾਰ ਅੰਕ ਹਨ । **4x4=16**

(i) ਇਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੇਠ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ ਕਮਾਇਆ : **4**

ਸਾਲ	ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ (₹)
2021 - 22	3,80,000
2022 - 23	4,40,000
2023 - 24	5,00,000

ਉਪਰੋਕਤ ਦਿੱਤੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਫਰਮ ਵਿਚ ਲਗਾਈ ਪੂੰਜੀ ₹ 8,00,000 ਰਹੀ । ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ੋਖਮ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ; 15% ਨੂੰ ਪੂੰਜੀ ਤੇ ਇਕ ਉਚਿਤ ਵਾਪਸੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ । ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ₹ 2,00,000 ਸਲਾਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸਾਖ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ :

(a) ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ 3 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਔਸਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਮਾਏ ਗਏ ਸੁਪਰ ਲਾਭ ਦੀ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ।

(b) ਔਸਤ ਲਾਭ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦਾ ਪੂੰਜੀਕਰਨ ।

(ii) Star ਅਤੇ Moon ਲਾਭ ਨੂੰ 3 : 2 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਵੰਡਦੇ ਹੋਏ ਇਕ ਫਰਮ ਵਿਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਸਨ । 31 ਮਾਰਚ, 2024 ਨੂੰ ਫਰਮ ਦਾ ਅੰਤਮ ਚਿੱਠਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ : **4**

ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ		₹	ਸੰਪਤੀਆਂ		₹
ਪੂੰਜੀ			ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਰੋਕੜ		5,00,000
Star	8,00,000		ਵਿਵਿਧ ਦੇਣਦਾਰ	3,00,000	
Moon	6,00,000	14,00,000	Less : ਵਿਦਸਥਾ	20,000	2,80,000
			ਨਿਵੇਸ਼		3,20,000
ਸਧਾਰਣ ਰਿਜ਼ਰਵ		1,00,000	(ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ 2,90,000)		
ਨਿਵੇਸ਼ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਰਿਜ਼ਰਵ		50,000	ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤ		15,00,000
ਕਰਮਚਾਰੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਿਜ਼ਰਵ		25,000	ਸਾਖ		1,50,000
ਵਿਵਿਧ ਲੈਣਦਾਰ		3,75,000			
ਬੈਂਕ ਕਰਜ਼		8,00,000			
		27,50,000			**27,50,000**

ਉਹਨਾਂ ਨੇ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ 2024 ਨੂੰ 'Sun' ਨੂੰ 1/10 ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਈ :

(a) 'Sun' ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਲਈ ₹ 6,00,000 ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਾਖ ਨਕਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ।

(b) ਸਾਖ ਦਾ ਮੁੱਲ ₹ 4,00,000 ਹੈ ।

brpaper.com

(c) ਦੇਣਦਾਰਾਂ ਤੇ 10% ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ।

(d) ਬੈਂਕ ਕਰਜ਼ ਤੇ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ 12% ਦੀ ਸਲਾਨਾ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਬਕਾਇਆ ਹੈ ।

(e) ਕਰਮਚਾਰੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਿਜ਼ਰਵ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ₹ 15,000 ਹੈ ।

(f) ₹ 40,000 ਦਾ ਨਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸਟਾਕ ₹ 38,000 ਵਿਚ Star ਨੇ ਲੈ ਲਿਆ ।

ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤਾ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ।

(iii) ਏਕਮ ਅਤੇ ਆਕਾਸ਼ ਲਾਭ ਨੂੰ 3 : 2 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਵੰਡਦੇ ਹੋਏ ਇਕ ਫਰਮ ਵਿਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਸਨ । 31 ਮਾਰਚ, 2024 ਨੂੰ ਫਰਮ ਦਾ ਅੰਤਮ ਚਿੱਠਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ : 4

ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ		₹	ਸੰਪਤੀਆਂ	₹
ਪੂੰਜੀ				
ਏਕਮ	6,00,000		ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤ	4,80,000
ਆਕਾਸ਼	4,00,000	10,00,000	ਫਰਨੀਚਰ	3,50,000
ਵਿਵਿਧ ਲੈਣਦਾਰ		1,94,000	ਦੇਣਦਾਰ	1,60,000
ਏਕਮ ਕਰਜ਼		40,000	ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਯੋਗ ਬਿੱਲ	1,50,000
			ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਰੋਕੜ	94,000
		12,34,000		12,34,000

ਫਰਮ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਅੰਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀਆਂ ਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ :

(a) ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ।

(b) ਏਕਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿਚ ₹ 50,000 ਦੀ ਇਕ ਨਾ-ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਸੰਪਤੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ।

(c) ਫਰਨੀਚਰ ਨੂੰ ਆਕਾਸ਼ ਨੇ ਬਹੀ ਮੁੱਲ ਤੋਂ 5% ਘੱਟ 'ਤੇ ਨਕਦ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਕੇ ਲੈ ਲਿਆ ।

(d) ਦੇਣਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ₹ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

(e) ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਯੋਗ ਬਿਲਾਂ ਤੋਂ ₹ 1,41,000 ਵਸੂਲ ਹੋਏ &

(f) ਆਕਾਸ਼ ਨੇ ਵਸੂਲੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖ਼ਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ । ਇਸ ਸੇਵਾ ਲਈ ਆਕਾਸ਼ ਨੂੰ ₹ 1,000 ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ । ਵਸੂਲੀ ਤੇ ਅਸਲ ਖ਼ਰਚੇ ₹ 2,000 ਆਕਾਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ।

ਵਸੂਲੀ ਖਾਤਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ।

(iv) ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? 4

(v) ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਹੜੇ ਸਮਾਯੋਜਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ? 4

ਭਾਗ – ਅ ਅਤੇ ਭਾਗ – ੲ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਇਕ ਭਾਗ ਕਰੋ।

ਭਾਗ – ਅ

8x1

12. ਸਾਰੇ ਭਾਗ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਇਕ ਅੰਕ ਹੈ।

ਬਹੁ-ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

(i) ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ₹ 18,00,000 ਵਿਚ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਖਰੀਦੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਵਿਚ 20% ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਤੇ ਅੰਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅੰਕਿਤ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ :

(ੳ) ₹ 21,60,000

(ਅ) ₹ 18,00,000

(ੲ) ₹ 14,40,000

(ਸ) ₹ 15,00,000

(ii) ਕਿਸ ਲਈ, ਵਿੱਤੀ ਵਿਵਰਣਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ?

(ੳ) ਨਿਵੇਸ਼ਕ

(ਅ) ਸਰਕਾਰ

(ੲ) ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਜਦੂਤ

(ਸ) ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ

ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ :

(iii) ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰ ਧਾਰਕ ________ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। (ਲਾਭ ਅੰਸ਼/ਵਿਆਜ)

(iv) ਸਮਤਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨੂੰ ________ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਸਥਿਰ/ਗਤੀਸ਼ੀਲ)

(v) ਰੋਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਚਾਰਟਡ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ________ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (AS-3/AS-3 ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ)

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ।

(vi) ਪੂੰਜੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀ ਹੈ ?

(vii) ਲਾਟਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

(viii) ਹਰਸ਼ ਲਿਮਟਿਡ, ਇਕ ਵਿੱਤੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ 12% ਸਲਾਨਾ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ₹ 10,00,000 ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਗੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਰੋਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ?

7x2

ਪ੍ਰਸ਼ਨ : 13 ਤੋਂ 19 ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋ ਅੰਕ ਹਨ।

13. ਵਿੱਤੀ ਵਿਵਰਣਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

14. ਰਿਤੂ ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ ਨੀਰੂ ਨੂੰ 10% ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ₹ 20 ਪ੍ਰਤੀ ਅੰਸ਼ ਵਾਲੇ 2,000 ਅੰਸ਼ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਏ (₹ 18 ਕਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ) ਜਿਸ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ₹ 6 (ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਸਮੇਤ) ਅਤੇ ₹ 4 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਾਲ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 1200 ਅੰਸ਼ ਗੋਲਡੀ ਨੂੰ ₹ 16 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਅੰਸ਼ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। **ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਰੋਜ਼ਨਾਮਚਾ ਇੰਦਰਾਜ ਦਰਜ ਕਰੋ।**

brpaper.com brpaper.com

15. ABC Ltd. ਨੇ ₹ 100 ਵਾਲੇ 30,000 ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰ ₹ 50 ਪ੍ਰਤੀ ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਤੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਮੰਗੇ। ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰਾਂ ਤੇ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। 50,000 ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰਾਂ ਲਈ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ। 10,000 ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰਾਂ ਲਈ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ। 2

ABC Ltd. ਦੀਆਂ ਬਹੀਆਂ ਵਿਚ ਉਪਰੋਕਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਰੋਜ਼ਨਾਮਚਾ ਇੰਦਰਾਜ ਦਰਜ ਕਰੋ।

16. ਇਕ ਫਰਮ ਦਾ ਚਾਲੂ ਅਨੁਪਾਤ 3.5 : 1 ਅਤੇ ਚਲੰਤ ਅਨੁਪਾਤ 2 : 1 ਹੈ। ਸਟਾਕ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ₹ 96,000 ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ, ਕੁੱਲ ਚਾਲੂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਚਾਲੂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਓ। 2

17. **ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੋਂ ਨਿਵੇਸ਼ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਰੋਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ :** 2

	1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2023	31 ਮਾਰਚ, 2024
	₹	₹
ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ (ਘਟਦੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ)	14,40,000	17,20,000

ਜਾਣਕਾਰੀ :

(i) ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ₹ 1,70,000 ਦੀ ਘਿਸਾਵਟ ਲਗਾਈ ਗਈ।

(ii) ₹ 2,20,000 ਦੀ ਘਟਦੇ ਮੁੱਲ ਵਾਲੇ ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ₹ 2,50,000 ਵਿਚ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ।

18. ਬਕਾਇਆ ਯਾਚਨਾ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਗੀ ਯਾਚਨਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੋ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ। 2

19. ਤਬਦੀਲ ਯੋਗ ਅਤੇ ਨਾ-ਤਬਦੀਲ ਯੋਗ ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰ ਕੀ ਹਨ ? 2

20. **ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਚਾਰ ਅੰਕ ਹਨ।** 3x4=12

(i) ਅੰਸ਼ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ ਪੱਤਰ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਚਾਰ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ। 4

(ii) ਅੰਬੂਜ ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ ਜਨਤਕ ਸਬਸਕ੍ਰਿਪਸ਼ਨ ਲਈ ₹ 20 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਅੰਸ਼ ਵਾਲੇ 2,00,000 ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ ਰੁਪਏ ₹ 10 ਪ੍ਰਤੀ ਅੰਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਹਨ। 4

ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ 'ਤੇ	₹ 10
ਅਲਾਟਮੈਂਟ 'ਤੇ	₹ 14 (₹ 10 ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਸਮੇਤ)
ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਕਾਲ 'ਤੇ	₹ 6

3,00,000 ਅੰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ। ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਸਾਰੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਪਾਤਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਰਾਸ਼ੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਤੇ ਦੇਣਯੋਗ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੀ। ਪੂਜਾ, ਜਿਸ ਨੇ 3,600 ਅੰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ, ਉਹ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫ਼ਲ ਰਹੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਅੰਸ਼ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਏ ਗਏ। ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਅੰਸ਼ ਸੰਦੀਪ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ₹ 16 ਪ੍ਰਤੀ ਅੰਸ਼ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਮੁੜ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। **ਉਪਰੋਕਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਰੋਜ਼ਨਾਮਚਾ ਇੰਦਰਾਜ ਦਿਖਾਓ।**

brpaper.com
brpaper.com

(iii) ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ 31 ਮਾਰਚ, 2024 ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਹੋਏ ਸਾਲ ਲਈ ਅਰੁਣ ਲਿਮਟਿਡ ਦਾ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਆਮਦਨ ਵਿਵਰਣ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ।

ਵਿਵਰਣ	31 ਮਾਰਚ, 2024 (₹)	31 ਮਾਰਚ, 2023 (₹)
ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਮਾਲੀਆ	40,00,000	20,00,000
ਖਪਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਲਾਗਤ	30,00,000	12,00,000
ਹੋਰ ਖਰਚੇ	ਖਪਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ 12%	ਖਪਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ 10%
ਟੈਕਸ ਦਰ	30%	30%

ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਆਮਦਨ ਵਿਵਰਣ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ।

(iv) ਰੋਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਿਖੋ ।

ਭਾਗ – ੲ

8x

12. ਸਾਰੇ ਭਾਗ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਇਕ ਅੰਕ ਹੈ ।

ਬਹੁ-ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

(i) ਇਕ ਜਾਂ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੈੱਲਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ :
(ੳ) ਰੇਂਜ (ਅ) ਟੈਕਸਟ (ੲ) ਲੇਬਲ (ਸ) ਫ਼ਾਰਮੂਲਾ

(ii) ਕਿਸ ਚਾਰਟ ਨੂੰ ਸਕੈਟਰ ਚਾਰਟ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?
(ੳ) XY (ਅ) YZ (ੲ) ZX (ਸ) ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ :

(iii) ________ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । (ਸ਼ੁੱਧਤਾ/ਬੁੱਧੀਮਤਾ)

(iv) ਟੈਲੀ ਵਿਚ ਵਾਊਚਰ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ________ ਕਮਾਂਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । (Alt+D/Alt+C)

(v) PMT Method ਦੀ ਵਰਤੋਂ ________ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।
(ਤਨਖ਼ਾਹ ਵਿਵਰਣ/ਲੋਨ ਮੋੜਨ ਦਾ ਵਿਵਰਣ)

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ ।

(vi) ਕਿਸੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਲੇਖਾ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ ।

(vii) ਕੰਪਿਊਟਰੀਕ੍ਰਿਤ ਲੇਖਾ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਇਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ ।

(viii) ਸਪ੍ਰੈਡਸ਼ੀਟ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

brpaper.com
brpaper.com

ਪ੍ਰਸ਼ਨ : 13 ਤੋਂ 19 ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋ ਅੰਕ ਹਨ। 7x2=14

13. ਡਾਟਾ ਆਡਿਟ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? 2

14. ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸਪ੍ਰੈਡਸ਼ੀਟ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ ? 2

15. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਟੇਬਲ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ। 2

Formula	Description	Result
= Round (1765.4321, 2)	?	1765.43
= Round (1765.4321, 0)	?	1765

16. ਐੱਮ.ਐੱਸ. ਐਕਸਲ ਵਿਚ SLN (Straight Line) method ਰਾਹੀਂ ਘਿਸਾਵਟ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਲਿਖੋ। 2

	A	B
1	Cost (₹)	5,000
2	Salvage (₹)	10,000
3	Useful life in (years)	5
4	Depreciation	?

brpaper.com

17. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਨੰਬਰ ਸੂਚੀ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਛੇਵੀਂ ਕਤਾਰ ਅਤੇ E ਕਾਲਮ ਵਿਚ ਫਾਰਮੂਲੇ ਲਿਖ ਕੇ ਇਸ ਟੇਬਲ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ। 2

	A	B	C	D	E
1	Name of Students	Marks Scored in July 2022	Marks Scored in December 2022	Marks Scored in March 2023	Total Marks
2	Mohan	300	400	425	?
3	Ram	250	291	300	?
4	Gobind	350	300	295	?
5	Kamal	410	390	415	?
6	Total Marks	?	?	?	

18. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੇ ਕੋਡ (Sequential, Mnemonic, Block) ਲਿਖੋ ।

(a)

Code	Name of Accounts
SLR	Salary Account
BOD	Bank Overdraft

(b)

Code	Account group
100-99	Rooms in First Floor
200-299	Rooms in Second Floor

19. ਟੈਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ ਲਿਖੋ ।

20. ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਚਾਰ ਅੰਕ ਹਨ ।

(i) ਟੈਲੀ ਵਿਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਕਦ ਖਾਤਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ।

2021	Particulars	Rupees (Rs.)
Nov. 1	Sandip started business with cash	2,00,000
Nov. 5	Paid for repair of machinery	20,000
Nov. 9	Paid for refreshment expenses	20,000
Nov. 12	Purchased stationery for cash	2,000
Nov. 20	Sold stationery for cash	3,000

(ii) ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਲਾਭ ਲਿਖੋ ।

(iii) ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਵੇਚ (Sale) ਰੁ: ਵਿਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ।

	A	B
1	January	25,000
2	February	15,000
3	March	28,000
4	April	32,000
5	May	20,000
6	June	36,000

ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਵੇਚ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫਾਰਮੂਲੇ ਲਿਖੋ ।

(a) ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਵੇਚ ਪਤਾ ਕਰੋ ।

(b) ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਔਸਤ ਵੇਚ ਪਤਾ ਕਰੋ ।

(c) ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਵੇਚ ਪਤਾ ਕਰੋ ।

(d) ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਵੱਧੋ-ਵੱਧ ਵੇਚ ਪਤਾ ਕਰੋ ।

(iv) ਕੰਪਿਊਟਰੀਕ੍ਰਿਤ ਲੇਖਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਲਾਭ ਲਿਖੋ । 4

(Hindi Version)

नोट : (i) अपनी उत्तर-पुस्तिका के मुख पृष्ठ पर विषय-कोड/ पेपर-कोड वाले खाने में विषय-कोड/ पेपर-कोड 142 अवश्य लिखें।

(ii) उत्तर-पुस्तिका लेते ही इसके पृष्ठ गिनकर देख लें कि इसमें मुख पृष्ठ सहित 28 पृष्ठ हैं एवं सही क्रम में हैं।

(iii) उत्तर-पुस्तिका में खाली छोड़े गए पृष्ठ/ पृष्ठों के पश्चात् हल किए गए प्रश्न/ प्रश्नों का मूल्यांकन नहीं किया जाएगा।

(iv) प्रश्न-पत्र में तीन भाग हैं : **भाग-क, भाग-ख** तथा **भाग-ग**। **भाग-क सभी विद्यार्थियों के लिए अनिवार्य है** तथा विद्यार्थी **भाग-ख** और **भाग-ग** में केवल **एक** भाग को चुन सकते हैं।

(v) संख्यात्मक प्रश्नों के लिए शब्दों, लाइनों या पत्रों की कोई सीमा नहीं है।

(vi) प्रोग्रामों के बिना साधारण गणक के उपयोग की अनुमति है।

भाग-क

(vii) प्रश्न सं. 1 में **एक-एक** अंक वाले प्रश्न हैं।

प्रश्न सं. 2 से 10 प्रत्येक के 2 अंक हैं।

प्रश्न सं. 11 में पाँच उप-भाग हैं। **पाँच** में से कोई **चार** प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रत्येक प्रश्न 4 अंक का है।

भाग-ख और ग

(viii) प्रश्न सं. 12 में **सभी** प्रश्न का अनिवार्य हैं। प्रत्येक प्रश्न 1 अंक का है।

प्रश्न सं. 13 से 19 प्रत्येक के 2 अंक हैं।

प्रश्न सं. 20 में चार उप-भाग हैं। चार में से कोई **तीन** प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रत्येक प्रश्न 4 अंक का है।

(ix) पंजाबी एवं हिन्दी भाषा में अंग्रेजी भाषा के ही यथार्थ अनुवादित प्रश्न दिए गए हैं। अत: किसी भी भ्रम की स्थिति में अंग्रेजी भाषा के प्रश्न को ही सही माना जाएगा।

भाग - क

1. **सभी भाग अनिवार्य हैं। प्रत्येक प्रश्न एक अंक का है :** **12x1=12**

बहु-वैकल्पिक प्रश्न :

(i) ख्याति के मूल्यांकन की किस विधि के अंतर्गत वापसी की सामान्य दर की आवश्यकता नहीं है? 1

(क) पूंजीकरण विधि (ख) सुपर लाभ विधि

(ग) औसत लाभ विधि (घ) इनमें से कोई नहीं

brpaper.com brpaper.com

(ii) संपत्तियों के मूल्य में वृद्धि पुनर्मूल्यांकन खाते के किस पक्ष में दर्ज की जाती है?

(क) क्रेडिट पक्ष (ख) डेबिट पक्ष

(ग) दर्ज नहीं किया जाता (घ) इनमें से कोई नहीं

(iii) J, K, L, M साझेदारी में हैं और 9 : 6 : 5 : 5 के अनुपात में लाभ और हानि को बाँटते हैं। 'N' 20% हिस्सेदारी के लिए साझेदारी में शामिल होता है। J, K, L और M भविष्य में आपस में लाभ को 3 : 4 : 2 : 1 के अनुपात में बाँटेंगे। नया लाभ विभाजन अनुपात होगा :

(क) 3 : 4 : 2 : 1 : 5 (ख) 9 : 6 : 5 : 5 : 5

(ग) 8 : 6 : 4 : 2 : 5 (घ) 6 : 8 : 4 : 2 : 5

(iv) X, Y और Z तीन साझेदार 10 : 7 : 5. के अनुपात में लाभ बाँटते हैं। Z सेवानिवृत्त हो गया। X और Y ने लाभ को बराबर अनुपात में बाँटने का फैसला किया। लाभ अनुपात होगा :

(क) 1 : 4 (ख) 10 : 7

(ग) 7 : 10 (घ) 4 : 1

रिक्त स्थान भरें :

(v) लाभ के विरुद्ध साझेदार को दिया जाने वाला किराया __________ है। (चार्ज/नियोजन)

(vi) पुनर्मूल्यांकन खाता __________ खाता है। (वास्तविक/नाममात्र)

(vii) वह अनुपात जिसमें शेष साझेदार सेवानिवृत्त साझेदार का हिस्सा प्राप्त करते हैं उसे __________ कहा जाता है। (लाभ अनुपात/त्याग अनुपात)

(viii) फर्म के विघटन पर सभी संपत्तियों और देनदारियों को उनके __________ मूल्यों पर वसूली खाते में स्थानांतरित किया जाता है। (बही/बाज़ार)

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दें :

(ix) मोहन ने प्रत्येक तिमाही के शुरू में ₹ 4,000 निकलवाए। 6% प्रति वर्ष की दर से आहरण पर ब्याज की गणना करें।

(x) ख्याति को परिभाषित करें।

(xi) त्याग अनुपात की गणना का सूत्र क्या है?

(xii) वसूली खाता क्या है?

brpaper.com brpaper.com

प्रश्न संख्या 2 से प्रश्न संख्या 10 तक सभी प्रश्न अनिवार्य हैं। प्रत्येक प्रश्न के 2 अंक हैं। **9x2=18**

2. एक साझेदार फर्म से सेवानिवृत्त कैसे हो सकता है? 2

3. P और Q एक फर्म में साझेदार हैं। P ₹ 7,500 प्रतिमाह वेतन और किसी भी प्रकार के कमीशन लेने से पहले के शुद्ध लाभ के 10% कमीशन का हकदार है। Q अपना कमीशन लेने के बाद शुद्ध लाभ के 10% कमीशन का हकदार है। 31 मार्च, 2024 को समाप्त वर्ष के लिए शुद्ध लाभ ₹ 2,20,000 था। **लाभ का वितरण दर्शाइये।** 2

4. सीता, गीता और रीता 4 : 3 : 2 के अनुपात में लाभ को बाँटने वाले साझेदार हैं। 1 अप्रैल 2024 से उन्होंने लाभ को बराबर बाँटने का फैसला किया। उस तिथि पर उनकी बहियों में निम्नलिखित मदें दिखाई गईं हैं : 2

	₹
सामान्य रिजर्व	1,80,000
कर्मचारी मुआवजा रिजर्व	2,25,000
लाभ-हानि खाता (Dr.)	4,50,000

आवश्यक रोजनामचा प्रविष्टियाँ दर्ज करें।

5. X और Y एक फर्म में साझेदार थे। उन्होंने लाभ में 20% हिस्सेदारी के लिए Z को एक नए साझेदार के रूप में स्वीकार किया। सामान्य रिजर्व, ख्याति, पुनर्मूल्यांकन पर लाभ या हानि से संबंधित सभी समायोजनों के बाद, X और Y के पूँजी खातों में शेष राशि क्रमश: ₹ 2,50,000 और ₹ 3,50,000 थी। Z आनुपातिक पूँजी लाया ताकि उसे लाभ में 20% हिस्सा दिया जा सके। **Z द्वारा लाई जाने वाली पूँजी-राशि की गणना करें।** 2

6. L, M और N एक फर्म में साझेदार हैं जो 3 : 2 : 1 के अनुपात में लाभ बाँटते हैं। फर्म हर साल 31 मार्च को अपनी बहियाँ बंद करती है। M की मृत्यु 12.06.2024 को हुई। M की मृत्यु पर फर्म की ख्याति का मूल्य ₹ 1,80,000 था। M की मृत्यु पर, उसकी मृत्यु के समय तक फर्म के लाभ में उसका हिस्सा पिछले वर्ष के लाभ के आधार पर गणना किया जाना था जो ₹ 3,00,000 था। फर्म के लाभ में M के हिस्से की गणना करें। **ख्याति के व्यवहार और M की मृत्यु के समय लाभ में उसके हिस्से के लिए आवश्यक रोजनामचा प्रविष्टि दर्ज करें।** 2

7. किसी फर्म के अंतिम चिट्ठे में देनदार निम्नानुसार थे : 2

दायित्व	₹	संपत्तियाँ		₹
		विविध देनदार	4,00,000	
		Less : प्रावधान	15,000	3,85,000

फर्म के विघटन पर, अशोध्य ऋण ₹ 40,000 थे तथा शेष देनदारों से 5% छूट पर वसूली की गई।

देनदारों से कितनी राशि वसूल की गई?

brpaper.com

8. स्थिर पूँजी खातों और अस्थिर पूँजी खातों में कोई दो अंतर लिखिए। 2

9. ख्याति को प्रभावित करने वाले कोई दो कारक लिखिए। 2

10. फर्म के पुनर्गठन के समय 'रिजर्व और सरप्लस' का वितरण क्यों किया जाता है? 2

11. पाँच प्रश्नों में से **कोई चार** प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न **चार** अंक का है। 4x4=16

(i) एक साझेदारी फर्म ने पिछले तीन वर्षों के दौरान निम्नलिखित शुद्ध लाभ अर्जित किया : 4

साल	शुद्ध लाभ ₹
2021 - 22	3,80,000
2022 - 23	4,40,000
2023 - 24	5,00,000

उपर्युक्त अवधि के दौरान फर्म में नियोजित पूँजी ₹ 8,00,000 रही है। इसमें शामिल जोखिम को ध्यान में रखते हुए, पूँजी पर 15% उचित वापसी माना गया। इस अवधि के दौरान सभी साझेदारों का पारिश्रमिक ₹ 2,00,000 प्रति वर्ष अनुमानित है।

निम्नलिखित के आधार पर ख्याति के मूल्य की गणना करें :

(a) उपर्युक्त तीन वर्षों के दौरान औसत आधार पर अर्जित सुपर लाभ की दो वर्ष की खरीद।

(b) औसत लाभ विधि का पूंजीकरण।

(ii) Star और Moon लाभ को 3 : 2 के अनुपात में बाँटते हुए एक फर्म में साझेदार थे। 31 मार्च, 2024 को फर्म का अंतिम चिट्ठा इस प्रकार था : 4

दायित्त्व		₹	संपत्तियाँ		₹
पूंजी			बैंक में रोकड़		5,00,000
Star	8,00,000		विविध देनदार	3,00,000	
Moon	6,00,000	14,00,000	Less : प्रावधान	20,000	2,80,000
सामान्य रिजर्व		1,00,000	निवेश (बाज़ार मूल्य 2,90,000)		3,20,000
निवेश उतार-चढ़ाव रिजर्व		50,000	भूमि और भवन		15,00,000
श्रमिक मुआवजा रिजर्व		25,000	ख्याति		1,50,000
विविध लेनदार		3,75,000			
बैंक ऋण		8,00,000			
		27,50,000			27,50,000

brpaper.com

उन्होंने 1 अप्रैल, 2024 को 1/10 हिस्से के लिए 'Sun' को साझेदारी में शामिल किया। निम्न प्रकार सहमति हुई :

(a) 'Sun' अपने हिस्से की पूँजी के लिए ₹ 6,00,000 लाता है लेकिन ख्याति नकद में नहीं ला सकता।

(b) ख्याति का मूल्य ₹ 4,00,000 है।

(c) देनदारों पर 10% प्रावधान आवश्यक है।

(d) बैंक ऋण पर 6 माह के लिए 12% प्रति वर्ष की दर से ब्याज देय है।

(e) श्रमिक मुआवजा रिजर्व के विरुद्ध श्रमिकों की देनदारी ₹ 15,000 है।

(f) ₹ 40,000 का अलिखित स्टॉक Star द्वारा ₹ 38,000 में ले लिया गया।

पुनर्मूल्यांकन खाता और साझेदारों के पूँजी खाते तैयार करें।

(iii) एकम और आकाश लाभ को 3 : 2 के अनुपात में बाँटते हुए एक फर्म में साझेदार थे। 31 मार्च, 2024 को फर्म का अंतिम चिट्ठा इस प्रकार था : 4

दायित्व		₹	संपत्तियाँ	₹
पूंजी :			भूमि और भवन	4,80,000
एकम	6,00,000		फर्नीचर	3,50,000
आकाश	4,00,000	10,00,000	देनदार	1,60,000
विविध लेनदार		1,94,000	प्राप्ति योग्य बिल	1,50,000
एकम का ऋण		40,000	बैंक में रोकड़	94,000
		12,34,000		12,34,000

फर्म का उपरोक्त तिथि को विघटन कर दिया गया और संपत्तियों तथा देनदारियों का निपटान निम्नानुसार किया गया :

(a) भूमि और भवन को लेनदारों ने अपने पूर्ण और अंतिम भुगतान के रूप में ले लिया।

(b) एकम ने अपने ऋण के पूर्ण निपटान में ₹ 50,000 की अलिखित संपत्ति स्वीकार की।

(c) फर्नीचर को आकाश ने बही मूल्य से 5% कम पर नकद भुगतान करके ले लिया।

(d) देनदारों से एक ऋण वसूली एजेंसी द्वारा ₹ 10,000 की लागत पर प्राप्त किया।

(e) प्राप्ति योग्य बिलों से ₹ 1,41,000 वसूल हुए।

(f) आकाश ने सभी वसूली व्यय वहन करने की सहमति दी। इस सेवा के लिए आकाश को ₹ 1,000 दिए जाएँगे। वसूली का वास्तविक व्यय ₹ 2,000 आकाश द्वारा अदा किया गया।

वसूली खाता तैयार करें।

(iv) साझेदारी दस्तावेज के अभाव में कौन से नियम लागू होते हैं? 4

(v) साझेदार की सेवानिवृत्ति के समय कौन से समायोजन आवश्यक हैं? 4

भाग - ख और भाग - ग में से कोई एक भाग करो।

भाग - ख

12. सभी भाग अनिवार्य हैं। प्रत्येक प्रश्न एक अंक का है : $8 \times 1 = 8$

बहु-वैकल्पिक प्रश्न :

(i) एक कंपनी ने ₹ 18,00,000 की मशीनरी खरीदी और प्रतिफल में 20% प्रीमियम पर अंश जारी किए। जारी किए गए अंशों का अंकित मूल्य क्या होगा? 1

(क) ₹ 21,60,000 (ख) ₹ 18,00,000

(ग) ₹ 14,40,000 (घ) ₹ 15,00,000

(ii) किसके लिए वित्तीय विवरणों का विश्लेषण महत्त्वपूर्ण नहीं है? 1

(क) निवेशक (ख) सरकार

(ग) भारत के राजदूत (घ) कंपनी के कर्मचारी

रिक्त स्थान भरें :

(iii) ऋण-पत्र धारक ________ प्राप्त करने के हकदार हैं। (लाभांश/ब्याज) 1

(iv) क्षैतिज विश्लेषण को ________ विश्लेषण भी कहा जाता है। (स्थिर/गतिशील) 1

(v) रोकड़ प्रवाह विवरण भारतीय चार्टर्ड लेखाकार संस्थान द्वारा जारी ________ के आधार पर तैयार किया जाता है। (AS-3/AS-3 संशोधित) 1

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दें :

(vi) पूँजी रिजर्व क्या है? 1

(vii) लॉटरी द्वारा ऋणपत्रों की वापसी की व्याख्या करें। 1

(viii) हर्ष लिमिटेड, एक वित्तीय कंपनी ने 12% वार्षिक दर से ₹ 10,00,000 का ऋण और अग्रिम प्राप्त किया। रोकड़ प्रवाह विवरण तैयार करते समय इसे किस गतिविधि में शामिल किया जाएगा? 1

brpaper.com

प्रश्न संख्या 13 से प्रश्न संख्या 19 तक सभी प्रश्न अनिवार्य हैं। प्रत्येक प्रश्न के 2 अंक हैं। 7x2=14

13. वित्तीय विवरणों की कोई दो सीमाएँ लिखिए। 2

14. रितु लिमिटेड ने नीरू को 10% प्रीमियम पर जारी किए गए ₹ 20 प्रति अंश के 2,000 अंश जब्त कर लिए (₹ 18 काल किए गए) जिन पर उसने आवंटन के ₹ 6 (प्रीमियम सहित) और ₹ 4 की पहली काल का भुगतान नहीं किया। इनमें से 1200 अंश गोल्डी को ₹ 16 प्रति अंश के हिसाब से पूरी तरह से भुगतान किए गए अंशों के रूप में फिर से जारी किए गए। **अंशों को जब्त करने और पुनः जारी करने के लिए रोजनामचा प्रविष्टियाँ दर्ज करें।** 2

15. ABC Ltd. ने ₹ 100 प्रत्येक के 30,000, 10% ऋण-पत्र ₹ 50 प्रति अंश प्रीमियम पर जारी करने के लिए आवेदन आमंत्रित किए। ऋण-पत्रों पर आवेदन के साथ पूरी राशि देय थी। 50,000 ऋण-पत्रों के लिए आवेदन प्राप्त हुए। 10,000 ऋण-पत्रों के लिए आवेदन अस्वीकार कर दिए गए और आवेदन राशि वापस कर दी गई। शेष आवेदकों को आनुपातिक आधार पर ऋण-पत्र आवंटित किए गए। 2

ABC Ltd. की बहियों में उपरोक्त लेनदेन के लिए आवश्यक रोजनामचा प्रविष्टियाँ दर्ज करें।

16. एक फर्म का चालू अनुपात 3.5 : 1 और त्वरित अनुपात 2 : 1 है। स्टॉक के मूल्य को ₹ 96,000 मानते हुए, कुल चालू संपत्तियाँ और कुल चालू दायित्व ज्ञात कीजिए। 2

17. **निम्नलिखित विवरणों से निवेश गतिविधियों से रोकड़ प्रवाह की गणना करें :** 2

	1st अप्रैल, 2023	31st मार्च, 2024
	₹	₹
प्लांट और मशीनरी (घटते मूल्य पर)	14,40,000	17,20,000

जानकारी :

(i) वर्ष के दौरान ₹ 1,70,000 मूल्य ह्रास लगाया गया।

(ii) प्लांट और मशीनरी जिसका घटता मूल्य ₹ 2,20,000 था, उसे ₹ 2,50,000 में बेचा गया।

18. बकाया याचना और अग्रिम याचना के बीच कोई दो अंतर बताएँ। 2

19. परिवर्तनीय और गैर-परिवर्तनीय ऋण-पत्र क्या हैं? 2

20. चार प्रश्नों में से कोई तीन प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न चार अंक का है। 3x4=12

(i) 'अंश' और 'ऋण-पत्र' में कोई चार अंतर लिखिए। 4

(ii) अम्बुज लिमिटेड ने सार्वजनिक सब्स्क्रिप्शन हेतु ₹ 20 प्रत्येक मूल्य के 2,00,000 समता अंश ₹ 10 प्रति अंश के प्रीमियम पर जारी किए, जो निम्नानुसार देय है : 4

आवेदन पर ₹ 10

आबंटन पर ₹ 14 (प्रीमियम सहित ₹ 10)

प्रथम एवं अंतिम कॉल पर ₹ 6

3,00,000 अंशों के लिए आवेदन प्राप्त हुए। सभी आवेदकों को आनुपातिक आधार पर आबंटन किया गया तथा आवेदन पर अधिक भुगतान की गई राशि का प्रयोग आबंटन पर देय राशि के भुगतान के लिए किया गया।

पूजा, जिसने 3,600 अंशों के लिए आवेदन किया था, आवंटन और कॉल राशि का भुगतान करने में विफल रही और अंशों को बाद में जब्त कर लिया गया। जब्त किए गए अंशों में से दो-तिहाई अंशों को संदीप को ₹ 16 प्रति अंश पर पूरी तरह से भुगतान किए अंशों के रूप में फिर से जारी किया गया। **उपरोक्त लेनदेन को दर्ज करने के लिए रोजनामचा प्रविष्टियाँ दिखाएँ।**

(iii) निम्नलिखित जानकारी से 31 मार्च, 2024 को समाप्त वर्ष के लिए 'अरुण लिमिटेड' का तुलनात्मक आय विवरण तैयार करें।

विवरण	**31 मार्च, 2024 (₹)**	**31 मार्च, 2023 (₹)**
संचालन से राजस्व	40,00,000	20,00,000
खपत सामग्री की लागत	30,00,000	12,00,000
अन्य व्यय	खपत सामग्री की लागत का 12%	खपत सामग्री की लागत का 10%
कर की दर	30%	30%

तुलनात्मक आय विवरण तैयार करें।

(iv) रोकड़ प्रवाह विवरण की कोई चार सीमाएँ लिखिए।

brpaper.com

12. सभी भाग अनिवार्य हैं। प्रत्येक प्रश्न एक अंक का है। 8x1=8

बहु-वैकल्पिक प्रश्न :

(i) एक या एक से अधिक सैल के चुनाव को कहा जाता है : 1

(क) रेंज (ख) टेक्स्ट

(ग) लेबल (घ) सूत्र

(ii) कौन से चार्ट को स्कैट्टर चार्ट भी कहा जाता है? 1

(क) XY (ख) YZ

(ग) ZX (घ) इनमें से कोई नहीं।

रिक्त स्थान भरें :

(iii) ________ कम्प्यूटर की विशेषता नहीं है। (शुद्धता/बुद्धिमता) 1

(iv) टैली में वाऊचर को खत्म (delete) करने के लिए ________ कमांड का प्रयोग किया जाता है। (Alt+D/Alt+C) 1

(v) PMT Method का प्रयोग ________ तैयार करने के लिए किया जाता है। (वेतन विवरण/कर्ज भुगतान विवरण) 1

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दें :

(vi) कोई तीन प्रकार के लेखा सॉफ्टवेयर के नाम लिखें। 1

(vii) कम्प्यूटरीकृत लेखा सॉफ्टवेयर की किसी एक सुरक्षा विशेषता के बारे में लिखें। 1

(viii) स्प्रैडशीट से क्या भाव है? 1

प्रश्न संख्या 13 से प्रश्न संख्या 19 तक सभी प्रश्न अनिवार्य हैं। प्रत्येक प्रश्न के 2 अंक हैं। 7x2=14

13. डाटा ऑडिट (Data Audit) से क्या भाव है? 2

14. इलेक्ट्रॉनिक स्प्रैडशीट की कोई दो विशेषताएँ लिखें। 2

15. निम्नलिखित टेबल को पूरा करें। 2

Formula	Description	Result
= Round (1765.4321, 2)	?	1765.43
= Round (1765.4321, 0)	?	1765

16. एम.एस. एक्सल में SLN (Straight Line) Method द्वारा मूल्य-ह्रास पता करने का सूत्र लिखें। 2

	A	B
1	Cost (₹)	5,000
2	Salvage (₹)	10,000
3	Useful life (in years)	5
4	Depreciation	?

17. विद्यार्थियों की अंक सूची, नीचे दी गई है। छठी पंक्ति तथा E कॉलम में सूत्र लिखकर इस टेबल को पूरा करें। 2

	A	B	C	D	E
1	Name of Students	Marks Scored in July 2022	Marks Scored in December 2022	Marks Scored in March 2023	Total Marks
2	Mohan	300	400	425	?
3	Ram	250	291	300	?
4	Gobind	350	300	295	?
5	Kamal	410	390	415	?
6	Total Marks	?	?	?	

18. निम्नलिखित के कोड (Sequential, Mnemonic, Block) का नाम लिखें। 2

(a) Code — Name of Accounts

SLR — Salary Account

BOD — Bank Overdraft

(b) Code — Account group

100-199 — Rooms in First Floor

200-299 — Rooms in Second Floor

19. टैली में एक कंपनी को खत्म (Delete) करने के पड़ाव (Steps) लिखें। 2

brpaper.com
brpaper.com

10. चार प्रश्नों में से कोई तीन प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न चार अंक का है। 3x4=12

(i) टैली में निम्न दिए गए लेन-देन के आधार पर नगद खाता तैयार करो। 4

2021	Particulars	Rupees (Rs.)
Nov. 1	Sandip started business with cash	2,00,000
Nov. 5	Paid for repair of machinery	20,000
Nov. 9	Paid for refreshment expenses	20,000
Nov. 12	Purchased stationery for cash	2,000
Nov. 20	Sold stationery for cash	3,000

(ii) चार्ट तैयार करने के कोई चार लाभ लिखें। 4

(iii) किसी कंपनी के प्रथम छः महीनों की महीनावार विक्रय (Sale), रुपये (₹) में निम्न प्रकार से दी गई है : 4

	A	B
1	January	25,000
2	February	15,000
3	March	28,000
4	April	32,000
5	May	20,000
6	June	36,000

brpaper.com
brpaper.com

नीचे लिखी विक्रय की गणना के लिए सूत्र लिखें।

(a) छः महीनों की कुल विक्रय (Total Sale) पता करें।

(b) छः महीनों की औसत विक्रय (Average Sale) पता करें।

(c) छः महीनों की कम से कम विक्रय (Lowest Sale) पता करें।

(d) छः महीनों की अधिक से अधिक विक्रय (Highest Sale) पता करें।

(iv) कम्प्यूटरीकृत लेखा प्रणाली के कोई चार लाभ लिखें। 4

(English Version)

Note :

(i) *You must write the subject-code/paper-code 142 in the box provided on the title page of your answer-book.*

(ii) *Make sure that the answer-book contains 28 pages (including title page) and are properly serialled as soon as you receive it.*

(iii) *Question/s attempted after leaving blank page/s in the answer-book would not be evaluated.*

(iv) *There are three parts in the question paper; i.e. Part-A, Part-B and Part-C. Part-A is compulsory for all the students and students may choose only one section from Part-B and Part-C.*

(v) *There is no word, line or page limit for numerical questions.*

(vi) *The use of non-programmable simple calculator is allowed.*

Part-A

(vii) *Question No. 1 carries questions of 1 mark each.*

Questions No. 2 to 10 carry 2 marks each.

Question No. 11 consists of five sub-sections. Attempt any four questions out of five. Each question carries 4 marks.

Part-B and C

(viii) *Question No. 12 carries questions of 1 mark each.*

Questions No. 13 to 19 carry 2 marks each.

Question No. 20 consists of four sub-sections. Attempt any three questions out of four. Each question carries 4 marks.

(ix) *Punjabi and Hindi Versions of questions are true translation of English Version. So in the case of any confusion consider English Version to be Correct.*

brpaper.com
brpaper.com

Part - A

1. **All parts are compulsory. Each question carries one mark :** **12x1=12**

Multiple choice questions :

(i) Under which method of valuation of Goodwill, normal rate of return is not required ? 1

(a) Capitalization Method (b) Super Profit Method

(c) Average Profit Method (d) None of these

(ii) An increase in the value of assets is recorded on which side of the Revaluation Account ? 1

(a) Credit side (b) Debit side

(c) Not Recorded (d) None of these

(iii) J, K, L, M are in partnership sharing profits and losses in ratio of 9 : 6 : 5 : 5. 'N' joins the partnership for 20% share. J, K, L and M would in future share profits among themselves as 3 : 4 : 2 : 1. The new profit sharing ratio will be : 1

(a) 3 : 4 : 2 : 1 : 5
(b) 9 : 6 : 5 : 5 : 5
(c) 8 : 6 : 4 : 2 : 5
(d) 6 : 8 : 4 : 2 : 5

(iv) X, Y and Z are three partners sharing profits in the ratio 10 : 7 : 8. Z retired. X and Y decided to share profits in equal ratio. Gaining ratio will be : 1

(a) 1 : 4
(b) 10 : 7
(c) 7 : 10
(d) 4 : 1

Fill in the Blanks :

(v) Rent paid to a partner is ________ against profit. (charge/appropriation) 1

(vi) Revaluation Account is ________ account. (real/nominal) 1

(vii) The ratio in which the remaining partners acquire the retiring partner's share is called ________. (Gaining Ratio/Sacrifice Ratio) 1

(viii) On dissolution of firm all assets and liabilities are transferred to the realization account at their ________ values. (book/market) 1

Answer the following Questions :

(ix) Mohan withdrew ₹ 4,000 at the beginning of each quarter. Calculate interest on drawing at the rate of 6% p.a. 1

(x) Define Goodwill. 1

(xi) What is the formula for calculating Sacrifice Ratio ? 1

(xii) What is Realisation Account ? 1

Attempt all questions from No. 2 to No. 10 which carries 2 marks each. 9x2=18

2. How a partner can retire from the firm ? 2

3. P and Q are partners in a firm. P is entitled to a salary of ₹ 7,500 p.m. and a commission of 10% of net profit before charging any commission. Q is entitled to a commission of 10% of net profit after charging his commission. Net profit for the year ended 31st March, 2024 was ₹ 2,20,000. **Show the distribution of profit.** 2

4. Sita, Gita and Rita are partners sharing profits in the ratio of 4 : 3 : 2. From April 1, 2024, they decided to share the profit equally. On that date their books showed the following items : 2

	₹
General Reserves	1,80,000
Workmen Compensation Reserve	2,25,000
Profit & Loss Account (Dr.)	4,50,000

Record the necessary Journal Entries.

5. X and Y were partners in a firm. They admitted Z as a new partner for 20% share in the profits. After all adjustments regarding general reserve, Goodwill, gain or loss on revaluation, the balances in capital accounts of X and Y were ₹ 2,50,000 and ₹ 3,50,000 respectively. Z brought proportionate capital so as to give him 20% share in the profits. **Calculate the amount of capital to be brought by Z.** 2

6. L, M and N were partners in a firm sharing profits in 3 : 2 : 1 ratio. The firm closes its books on 31st March every year. M died on 12.06.2024. On M's death the Goodwill of the firm was valued at ₹ 1,80,000. On M's death his share in the profits of the firm till the time of his death was to be calculated on the basis of previous year's profit which was ₹ 3,00,000. Calculate M's share in the profit of the firm. **Pass necessary journal entries for the treatment of Goodwill and M's share of profit at the time of his death.** 2

7. Debtors appearing in the Balance Sheet of a firm were as follows : 2

Liabilities	₹	Assets		₹
		Sundry Debtors	4,00,000	
		Less : Provision	15,000	3,85,000

On Dissolution of firm, bad debts were ₹ 40,000 and the remaining debtors were realised at 5% discount. **How much amount was realised from Debtors ?**

8. Write any two differences between fixed capital accounts and fluctuating capital accounts. 2

9. Write any two factors affecting Goodwill. 2

10. Why are 'Reserves and Surplus' distributed at the time of reconstitution of the firm ? 2

11. Do any four questions out of five questions. Each question carries 4 marks. **4x4=16**

(i) A partnership firm earned net profits during the last three years are as follows : **4**

Years	Net Profit ₹
2021 - 22	3,80,000
2022 - 23	4,40,000
2023 - 24	5,00,000

The capital employed in the firm throughout the above mentioned period has been ₹ 8,00,000. Having regard to the risk involved, 15% is considered to be a fair return on the capital. The remuneration of all the partners during this period is estimated to be ₹ 2,00,000 per annum.

Calculate the value of Goodwill on the basis of following :

(a) Two years' purchase of super profits earned on average basis during the above mentioned 3 years.

(b) Capitalisation of Average Profit method.

brpaper.com

(ii) Star and Moon were partners in a firm sharing profits in the ratio of 3 : 2. On 31st March, 2024 the Balance Sheet of the firm was as follows : **4**

Liabilities		₹	Assets		₹
Capital			Cash at Bank		5,00,000
Star	8,00,000		Sundry Debtors	3,00,000	
Moon	6,00,000	14,00,000	Less : Provision	20,000	2,80,000
General Reserve		1,00,000	Investment (Market Value 2,90,000)		3,20,000
Investment Fluctuation Reserve		50,000	Land and Building		15,00,000
Workmen Compensation Reserve		25,000	Goodwill		1,50,000
Sundry Creditors		3,75,000			
Bank Loan		8,00,000			
		27,50,000			27,50,000

They admitted 'Sun' into partnership on 1st April, 2024 for 1/10 share. It was agreed as follows :

(a) 'Sun' brings ₹ 6,00,000 for his share of capital but could not bring goodwill in cash.

(b) Goodwill is valued ₹ 4,00,000

(c) Provision on debtors is needed 10%.

(d) Interest on Bank Loan for 6 months is due @ 12% p.a.

(e) Liability to workers is ₹ 15,000 against Workmen Compensation Reserve.

(f) Unrecorded stock ₹ 40,000 is taken by Star at ₹ 38,000

Prepare Revaluation Account and Partners' Capital Account.

(iii) Ekam and Akash were partners in a firm sharing profits in the ratio of 3 : 2. On 31st March, 2024 the Balance Sheet of the firm was as follows : 4

Liabilities		₹	Assets	₹
Capital :			Land and Building	4,80,000
Ekam	6,00,000		Furniture	3,50,000
Akash	4,00,000	10,00,000	Debtors	1,60,000
Sundry Creditors		1,94,000	Bills Receivable	1,50,000
Ekam's Loan		40,000	Cash at Bank	94,000
		12,34,000		**12,34,000**

The firm was dissolved on above date and the assets and liabilities were settled as follows :

(a) Land and Building was taken over by the creditors as their full and final payment.

(b) Ekam accepted an unrecorded asset of ₹ 50,000 in full settlement of his loan.

(c) Furniture was taken over by Akash for cash payment at 5% less than the book value.

(d) Debtors were collected by a debt collection agency at a cost of ₹ 10,000.

(e) Bills Receivable realised ₹ 1,41,000.

(f) Akash agreed to bear all realization expenses. For this service Akash is to be allowed ₹ 1,000. Actual expenses on realization ₹ 2,000 was paid by Akash.

Prepare Realisation Account.

(iv) What are rules applicable in absence of partnership deed ? 4

(v) What adjustments are required to be made at the time of retirement of a partner ? 4

Attempt any one Part from Part - B and Part C.

Part - B

12. All parts are compulsory. Each question carries one mark : 8x1=8

Multiple choice questions :

(i) A company purchased machinery for ₹ 18,00,000 and in consideration issued shares at 20% premium. What will be the face value of shares issued ? 1

(a) ₹ 21,60,000 (b) ₹ 18,00,000

(c) ₹ 14,40,000 (d) ₹ 15,00,000

(ii) For whom, analysis of financial statements is not significant ? 1

(a) Investors (b) Government

(c) Ambassador of India (d) Company's Employees

Fill in the blanks :

(iii) Debenture holders are entitled to get ________. (dividend/interest) 1

(iv) Horizontal analysis is also known as ________ analysis. (static/dynamic) 1

(v) Cash flow statement is prepared on the basis of ________ issued by Institute of Chartered Accountants of India. (AS-3/AS-3 Revised) 1

brpaper.com

brpaper.com

Answer the following questions :

(vi) What is Capital Reserve ? 1

(vii) Explain redemption of debentures by draw of lots. 1

(viii) Harsh Ltd., a financing company obtained loans and advances of ₹ 10,00,000 for the year @ 12% per annum. In which activity will it be included while preparing cash flow statement ? 1

https://www.punjabboardonline.com

Attempt all questions from No. 13 to No. 19 which carries 2 marks each. 7x2=14

13. Write any two limitations of financial statements. 2

14. Ritu Ltd. forfeited 2,000 shares of ₹ 20 each issued at 10% premium to Neeru (₹ 18 called up) on which he did not pay ₹ 6 of allotment (including premium) and first call of ₹ 4. Out of these, 1200 shares were re-issued to Goldy as fully paid up for ₹ 16 per share. **Give journal entries for forfeiture and re-issue of shares.** 2

15. ABC Ltd. invited applications for issuing 30,000, 10% debentures of ₹ 100 each at a premium of ₹ 50 per debenture. The full amount was payable on application. Applications were received for 50,000 debentures. Applications for 10,000 debentures were rejected and the application money was refunded. Debentures were allotted to the remaining applicants on pro-rata basis. 2

Pass the necessary journal entries for the above transactions in the books of ABC Ltd.

16. A firm has current ratio of 3.5 : 1 and quick ratio 2 : 1. Assuming inventory at ₹ 96,000, find out total current assets and total current liabilities. 2

17. **Calculate Cash Flow from Investing Activities from the following particulars :** 2

	1st April, 2023 ₹	31st March, 2024 ₹
Plant & Machinery (Written Down Value)	14,40,000	17,20,000

Information :

(i) Depreciation charged during the year ₹ 1,70,000.

(ii) Plant & Machinery having a written down value of ₹ 2,20,000 was sold for ₹ 2,50,000.

18. Give any two differences between Calls in Arrears & Calls in Advance. 2

19. What are the convertible ~~and non-~~convertible debentures ? 2

brpaper.com

brpaper.com

20. **Do any *three* questions out of four questions. Each question carries 4 marks.** **3x4=12**

(i) Write any four differences between 'Share' and 'Debenture'. 4

(ii) Ambuja Ltd. issued for public subscription 2,00,000 equity shares of ₹ 20 each at a premium of ₹ 10 per share payable as under : 4

On application	₹ 10
On Allotment	₹ 14 (including premium ₹ 10)
On First & Final call	₹ 6

Applications were received for 3,00,000 shares. Allotment was made pro-rata to all the applicants and the money overpaid on application was utilized towards sums due on allotment.

Pooja, who applied for 3,600 shares failed to pay the allotment and call money and the shares were subsequently forfeited. Two-third of the forfeited shares were re-issued to Sandeep as fully paid-up at ₹ 16 per share. **Show the journal entries to record the above transactions.**

(iii) From the following information prepare a comparative income statement of Arun Ltd. for the year ended 31st March, 2024. 4

Particulars	31st March, 2024 (₹)	31st March, 2023 (₹)
Revenue from Operations	40,00,000	20,00,000
Cost of Material Consumed	30,00,000	12,00,000
Other Expenses	12% of Cost of Material Consumed	10% of Cost of Material Consumed
Tax Rate	30%	30%

Prepare Comparative Income Statement.

(iv) Write any four limitations of cash flow statement.

4

Part - C

12. **All parts are compulsory. Each question will carry one mark.**

Multiple choice questions : 8x1=8

(i) One or more cells selected is called :

(a) Range (b) Text

(c) Label (d) Formula 1

(ii) Which chart is also known as scatter chart ?

(a) XY (b) YZ

(c) ZX (d) None of these 1

Fill in the blanks :

(iii) ________ is not a feature of computer. (Accuracy/Intelligency)

(iv) Command of ________ in tally is used to delete a voucher. (Alt+D/Alt+C) 1

(v) PMT Method is used to prepare ________. 1

(Payroll statement/Loan repayment statement) 1

Answer the following questions :

(vi) Write the name of any three types of accounting software.

(vii) Write any one security feature of computerized accounting software. 1

(viii) What do you mean by spread sheet ? 1

1

brpaper.com
brpaper.com

7x2=14

Attempt all questions from No. 13 to No. 19 which carries 2 marks each.

13. What do you mean by Data Audit ? 2

14. Write any two features of electronic spread sheet. 2

15. Complete the following table : 2

Formula	Description	Result
= Round (1765.4321, 2)	?	1765.43
= Round (1765.4321, 0)	?	1765

16. Write the formula to calculate the depreciation by using SLN (Straight Line) method in MS Excel. 2

	A	B
1	Cost (₹)	5,000
2	Salvage (₹)	10,000
3	Useful life in (years)	5
4	Depreciation	?

brpaper.com

brpaper.com

17. Marks sheet of students is given below : 2

Complete the table by writing formulas in Row 6 and Column E.

	A	B	C	D	E
1	Name of Students	Marks Scored in July, 2022	Marks Scored in December, 2022	Marks Scored in March, 2023	Total Marks
2	Mohan	300	400	425	?
3	Ram	250	291	300	?
4	Gobind	350	300	295	?
5	Kamal	410	390	415	?
6	Total Marks	?	?	?	

18. Write the code name (Sequential, Mnemonic, Block) of the following : 2

(a) Code Name of Accounts

SLR Salary Account

BOD Bank Overdraft

(b) Code Account group

100-199 Rooms in First Floor

200-299 Rooms in Second Floor

19. Write the steps to delete a company in Tally. 2

brpaper.com

20. **Do any three questions out of four questions. Each question carries 4 marks.** **3x4=12**

(i) Prepare cash account in Tally from the following transactions : 4

2021	Particulars	Rupees (Rs.)
Nov. 1	Sandip started business with cash	2,00,000
Nov. 5	Paid for repair of machinery	20,000
Nov. 9	Paid for refreshment expenses	20,000
Nov. 12	Purchased stationery for cash	2,000
Nov. 20	Sold stationery for cash	3,000

(ii) Write any four advantages of preparing charts. 4

(iii) The monthly sales of a company for the first six months are given below in Rupees (₹). 4

	A	B
1	January	25,000
2	February	15,000
3	March	28,000
4	April	32,000
5	May	20,000
6	June	36,000

Write the formulae to calculate Sale :

(a) Find the total sale for the six months

(b) Find the average sale of the six months

(c) Find the lowest sale of the six months

(d) Find the highest sale of the six months

(iv) Write any four advantages of computerized accounting system. 4

-oOo-

brpaper.com
brpaper.com